

*School for Teachers
Училище за учители*

РОЛЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРОЕКТИ В ПОВИШАВАНЕ ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТТА И КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Даниела Мантарова, Станислава Анастасова

ПГТСД „Николай Хайтов“ – Варна

Резюме. Авторите описват непопулярния метод форум-театър като инструмент за учене и обучение, който може да се прилага в непосредствената дейност в училищата.

Ключови думи: форум-театър; неформално обучение; неформално образование; образователни инструменти; Аугусто Боал; професионално обучение; публика

Екип от учители и ученици взе участие в двугодишен международен проект наречен „Форум-театърът – инструмент за обучение“, финансиран по линия на програма „Еразъм+“, ключова дейност II, дейност „Стратегически партньорства“. Методът форум-театър е форма на съвременния театър. Основна отличителна черта е, че се предоставя възможност за взаимодействие с публиката, която може да заменя посредством ръкопляскане дадени персонажи с цел положителна промяна на сюжета. За първи път е представен в Бразилия през 1973 г. от режисьора Аугусто Боал. Основна задача е търсенето на промяна и позитивното разрешаване на зададения проблем. Актьорите „замръзват“ и човек от публиката замества дадения актьор в пиесата. Другите участници импровизират на сцената, като вземат предвид основните характеристики на своите герои и новата ситуация. Това има за цел да наложи положителна промяна, която да помогне на всеки човек да взема решения и да се развиват положително. Използването на метода форум-театър осигурява моделиране на житейски ситуации за съвместни решения на проблеми. Интерактивната образователна среда включва организационно и методическо осигуряване на образователния процес и е предпоставка за ефективност при организиране на обучението. Необходимо е учителят да създаде комфорт за обучение на учениците, за да споделят своя опит и гледни точки. Създавайки конкретни ситуации, учениците се мотивират и се увеличава активността им.

Основна задача на нашия проект е използването на този съвременен метод за формално и неформално обучение. Държавите, участници в Проекта, бяха Турция, Румъния, Италия, Полша, Словения и България. Проектът стартира поради нуждата на учениците да усвоят ключови умения, придобити чрез формално образование, с цел да се развият лични и професионални компетенции за по-добра реализация на пазара на труда. Необходимостта от подобряване на качеството и практическото приложение на уменията и компетенциите е призната на европейско и на национално равнище, в контекста на Европа предвид високата безработица сред младите хора. Ако учениците могат да придобият ключови умения в предметите, преподавани в училищата, придобиват и универсални умения, които излизат извън традиционните граници между дисциплините. Общуването на чужди езици е едно от осемте ключови умения, определени от Европейската комисия, и изисква умения като медиация и разбирателство между културите. Форум-театралните пиеси на английски език и представянето им в минифестивали между партньорите имаха за цел да развият езиковите умения, необходими на европейския пазар на труда. Учителите координатори подобриха както своите езикови умения чрез участие в три курса, провеждани на английски език, така и на своите ученици чрез координиране на пиеси. ИКТ умения е друга ключова компетентност, установена от Европейската комисия, която насърчи страните партньори. Значението за развиването на компютърна грамотност у учениците се подчертава в Стратегията за образование. Използването на компютри се превърна в задължително условие при наемане на работа. Имайки това предвид, придобиването на базови компютърни умения в края на задължителното образование се превръща в необходимост и увеличава шансовете на учащите се за реализация на пазара на труда и способността им да се възползват от бъдещите възможности за учене. Записаните пиеси бяха публикувани във Facebook и TwinSpace, учениците имаха възможност да редактират различните материали, да общуват в социалните мрежи, за да търсят информация, като развият уменията си в областта на ИКТ. Освен това учениците и учителите откриха ценности, прилики и разлики чрез интеркултурен диалог, опознаха културата на други европейски страни, създадоха нови приятелства. Както учителите, така и учениците придобиха знания как да се работи с колеги от различни страни в цяла Европа, за да се подобри разбирането между гражданите в Съюза. Проектът също така повиши самочувствието на европейски граждани у тези, които пряко участваха в него.

Целта на Проекта бе да се разработят основни и кръстосани умения, по-специално тези на чужди езици, ползване на компютър и на предприемачеството чрез иновативен метод на неформалното образование – форум-театър. Методът форум-театър помогна на учениците да научат или усъвършенстват своя английски език. Те използваха този опит, който доведе до формиране

на автоматизирани умения, необходими на пазара на труда на по-късен етап. Друга цел беше да развият самоувереност, самооценка, участие и активно поведение на учениците в обществото. Методът вече се използва от учителите да развият умения у всички ученици, но също така и като алтернативен метод за придобиване на умения от ученици, които имат трудности в общуването, причинени от лични и емоционални проблеми. Един от проблемите при преподаване и оценка в областта на образованието е използването на малък брой неформални методи. Методът форум-театър помага в обучението и оценката на учениците. А основното предизвикателство е да се повиши осведомеността и прилагането на този метод от учители независимо от темите, които преподават. Невъзможно е да се въведе методът форум-театър, ако учителят не е уверен или убеден в ползите, които той носи, и това се отразява в успеха на цялото обучение и оценка.

В подходящ контекст поставянето на форум-пиесата предоставя възможност за благоприятна атмосфера на сътрудничество между учениците, между ученици и учители, стимулира участниците да освободят творческия си потенциал и да приложат артистичния си талант. Учениците са мотивирани, те изпитват чувство за самоизява и това подпомага процеса на обучението. Учениците, които участваха, бяха последователно писатели, режисьори, актьори и публика. Те усвоиха качества за работа в екип, умения за публично говорене на чужд език и импровизиране на сцената и не на последно място – мотив за учене и развитие, по-добра реализация на пазара на труда у нас и в ЕС. Развиха способностите си за разрешаване на конфликти, взаимопомощ и преодоляване на трудности. Проектът оказва своето въздействие и върху участващите учители. Те прилагаха и демонстрираха метода в непосредствената учебна дейност, обогатиха методите на преподаване и учене.

Методът форум-театър, като инструмент за обучение и учене, се приложи успешно в ПГГСД „Н. Хайтов“ – Варна, благодарение на разработените продукти по Проекта. Заснети бяха клипове от проведените театрални фестивали, разработени и филмирани бяха уроци с прилагане на метода форум-театър. Подготвени и разпространени бяха презентации за същността на метода като инструмент за обучение и учене. Съвместно с партньорите бе разработен и наръчник за прилагане на метода форум-театър в обучението. Издадени бяха вестници, плакати и дипляни, разработени от учениците. Разработен бе наръчник за прилагане на метода, в който се сподели опитът на участниците в Проекта, който дава възможност за успешно прилагане в различни ситуации. Учителите по български език и литература, разисквайки творчеството на Шекспир, търсеха решаване на въпроса „Да бъдеш или не?“ чрез прилагане на метода форум-театър. В часовете по психология се решаваха проблеми и ситуации, предложени като теми от самите ученици, като те влизаха в различни роли. В часовете по специална теория бе изработен клип по охрана

на труда с демонстрации на възможни трудови злополуки, които след това бяха разисквани от учениците, като се предлагаха възможни решения за предотвратяването им. По време на дейностите и след приключване на Проекта се представяха уроци и сценки с участието на ученици. Целият педагогически колектив бе обучен как да прилага метода форум-театър в непосредствената си преподавателска работа, при разрешаване на проблеми от различно естество. Това спомогна за обогатяване на инструментариума на преподаване, на учене и оценка в гимназията, направи преподаването и ученето по-интересни и забавни.

Благодарение на този нов и малко разпространен метод нашето училище успя да създаде нов модел на преподаване и представяне на учебното съдържание. Учениците са щастливи да бъдат част от тази иновация.

THE ROLE OF THE EUROPEAN PROJECTS IN ENHANCING QUALITY AND ATTRACTIVENESS OF VOCATIONAL EDUCATION

Abstract. The authors describe the unpopular non-formal “Forum Theatre” method as a learning and educational tool that can be applied at school activities.

Keywords: forum-theatre; non-formal education; informal education; educational tools; Augusto Boal; vocational training; joker; audience

✉ **Eng. Daniela Mantarova**

Head Teacher

✉ **Ms. Stanislava Anastasova**

Teacher

Vocational School of Forestry and Woodworking “Nikolay Haytov”

Varna, Bulgaria

E-mail: dmantarova@abv.bg

E-mail: s_ivankova@abv.bg